

Խ Մ Բ Ա Գ Ր Ա Կ Ա Ն

ՀԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՎԵՏԻՍԸ

Րիստոսի հրաշափառ և սուրբ հարության ավետիսը «ի կոյս ի վիմէն» դարձյալ ֆրիստոնեական աշխարհի հոգին լցնում է աստվածային լուսավորությամբ, ֆրիստոնեական հավատի ուրախությամբ և բերկրալից խնդությամբ:

«ԱՅՍՕՐ է ԶՈՐ ԱՐԱՐ ՏԷՐ, ԵԿԱՅՔ ՅԸՆՍԱՍՑՈՒՔ ԵՒ ՈՒՐԱԽ ԼԻՑՈՒՔ Ի ՍՄԱ» (Սաղմ. ՃԺԸ 24):

Հարության հրաշափառ առավոտուն, մի անգամ ևս Քրիստոսի թափուր գերեզմանից հնչում է մեծ և կենսաւար ավետիսը:

«ԶԻ՝ ԽՆԴՐԷՔ ԶԿԵՆԴԱՆԻՆ ԸՆԴ ՄԵՌԵԱԼՍ, ԶԷ ԱՍՅ, ԱՅԼ ՅԱՐԵԱԼԻ» (Դուկ: ԻԴ 6):

Արդարև, ինչպես վկայում է նաև հեթանոսաց մեծ առաքյալը Պողոս՝ «ՔՐԻՍՏՈՍ ՅԱՐՈՒՅԵԱԼ Է Ի ՄԵՌԵԱԼՈՅ» (Հռոմ. Զ 9):

Վեհափառ Հայրապետը 1961 թվականի ապրիլի 2-ին Մայր Տաճարում, Փրկչի հրաշափառ և Ս. Հարության տոնի առթիվ խոսած իր ֆարոգի մեջ, անդրադառնալով Ս. Հարության տոնի բերած մեծ ուրախության մասին, ասում էր:

«ՀԱՎԱՏԱՎՈՐ ԵՎ ՀՈՒՍԱՑՅԱԼ ՈՐԴԻՔ ՄԵՐ, ԴՈՒՔ ԲՈԼՈՐԴ, ՄԻԱՄՐՏ, ՅԵՍԱՅՔ ԵՎ ՈՒՐԱԽ ԵՎՆՔ ԵՎ ՕՐՀՆԵՑՔ ՄԱՐԴԱՍԵՐՆ ԱՍՏՎԱԾ, ԶԻ ԱՀԱ ԴԱՏԱՐԿ Է ԳԵՐԵԶՄԱՆԸ ՄԱՀՎԱՆ ԵՎ ՓՇՐՎԱԾ ԵՆ ՇՂԹԱՆԵՐԸ ԴԺՈՆՔԻՆ, ՄԵՂՔԻՆ, ԶԱՐԻՆ»:

Հարության տոնը, որը ժողովրդական արտահայտությամբ կոչվում է նաև Զատիկ, ֆրիստոնեական աշխարհի մեծագույն և ամենաժողովրդական տոնն է, տոնը՝ հավա-

տավոր մարդկության հոգևոր լիբկության, ազատության, բարոյական վերածննդան:

Իսկ Զատիկա կարմիր ձուն և գառը՝ զարքնող և հարություն առնող բնության տոնն են խորհրդանշում: Ուրեմն Հարության տոնը՝ տոնն է միաժամանակ բնության վերագարքոնքի և ՄԱՐԴՈՒ ՀՈԳԵՎՈՐ, ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ՎԵՐԱՄԵՆՈՒԹՅԱՆ: Անցնում է ամեն տարի խստաշունչ ձմեռը և գալիք օրերին փչում է զարնանային կենսաւար շունչը, հարություն տալով մեռած բնության, բյուր ծաղիկներով և բուսմունքով, և մարդկությունը, ցրեծագին, ողջունում է զարնան գալուստը Զատիկի տոնով:

«ԱՅՍՕՐ, — ասում է Վեհափառ Հայրապետը, — ԵՐՔ ՔՐԻՍՏՈՍ ՀԱՐՈՒԹՅԱՆ ՀՈՒՅՍԸ ԿԱՎԵՏԵ ՄԵՐ ՀՈԳԻՆԵՐՈՒՆ, ԻՆՔԸ ԲՆՈՒԹՅՈՒՆ ԱԼ ԿՍԹԱՓԻ ԻՐ ՔՈՒՆԵՆ: ԱՆՀԱՅՏ ԱԿՈՒՆՔՆԵՐԻՆ ԿՇԱՐԺԻ ԵՎ ԴԵՊԻ ԱՐԵՎ ԿԲԱՐԶՐԱՆԱ ԱՎՅՈՒՆԸ ԿՅԱՆՔԻՆ: ՏԻԵԶԵՐՔԻ ՀԱՎԻՏԵՆԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԵՌՈՒՆԵՐԵՆ ՆՈՐ ՇՈՒՆԶ ՄԸ ԿՓԶԵ, ՄԵՐ ԱՇԽԱՐՀԻՆ ԳԱՐՈՒՆ ԲԵՐՈՂ:

ՏԵՐ ԱՍՏՎԱԾ, ԱՅՍ ԻՆԶ ՀՐԱՇՔ Է, ԱՅՍ ԻՆԶ ԱՆՍՊԱՌ ԿԵՆԱՐԱՐ ՈՒԺ Է ՄՇՏԱՆՈՐՈԳ, ՈՐ ԿՈԳԵՇՆԶԵ ԱՇԽԱՐՀԸ ԱՄԲՈՂԶ ԵՎ ՀՅՈՒԼԵՆ ՄԵՐ ՀՈԳԻՆԻՆ:

ԳԱՐՈՒՆ Է ԱՇԽԱՐՀԻՆ ԵՎ ԶԱՏԻԿ ՄԵՐ ՀՈԳԻՆԵՐՈՒՆ»:

Քրիստոնեյա աշխարհի համար, սակայն, Զատիկը գերազանցապես ՀԱՎԱՏԻ ՏՈՆՆ է, բնության վերագարքոնքի հետ, տոնը նաև մարդու հոգևոր, բարոյական վերակենդանության:

Արդարև, Քրիստոսի հարության ավետիսը խոստովանալից սկիզբը հանդիսացավ

մի նոր կյանքի, մարդկության ծնունդ և միապատմության մեջ՝ մի նոր շարժման և միաժամանակ մղիչ ուժի փառապաշտության:

Հոգեպետ և բարոյագետ սեանկացած ու գերեզմանի եզրին հասած հին աշխարհի համար Քրիստոսի հարության ավետիքը հեշեց և իր լույսով ու զորությամբ վերանորոգության շունչը բերեց ծերացած այդ հին աշխարհին:

Հարության այդ ավետիքը կերպարանափոխեց վշտի և հուսահատության մեջ ընկած առաքյալներին: Ահա հարուցյալ Փրկիչը, չի նորից նրանց աչքերի առաջ է կանգնած, չի ավելի հզոր, ավելի կենդանի, և յսում են հարության շնորհիվ, հարություն է առնում նաև առաքյալական ճշմարիտ հոգին: Երեկվա հուսահատ և լված աշակերտները, հարության ավետիքով գոտեպնդված, դառնում են արիասիրտ, համարձակ, արհամարհում են մահը և համազումով փառքով հարության մեծ դեպքը:

Քրիստոսի հարության ավետիքով վերակենդանացած և պայծառացած, առաքյալները վերակենդանացին իրենց ժամանակակից աշխարհը, բարոյագետ մեռած աշխարհին կյանք տվին և հարության լույսով լուսավորեցին սերունդների հաճապարհը: Քրիստոնյա աշխարհը հարության ավետիքով անցավ ֆան դարերի երկար ճանապարհը: Այսօր աշխարհը ավելի փան երբևէ, կարիքն ունի բարոյական, հոգևոր, գաղափարական վերազարթոնքի՝ հարության լույսով և հարության գաղափարով:

«ԱՆԿԱՅՈՒՆ ԵՎ ՈՐՈՇՈՂ, ԲԱՅՑ ՄԻՇՏ ՀՈՒՍԱՅՈՂ ՄԱՐԴԸ, — ասում է Վեհափառ Հայրապետը իր այս տարվա Զատիկյա փառքով, — ՔՐԻՍՏՈՍԻ ՀԱՐՈՒԹՅԱՆ ԼՈՒՅՍՈՎ ԻՐ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ԿԵՐԱԶԵ: ԿԵՐԱԶԵ, ԿՏՔՆԻ ՈՒ ԿՔԱԼԵ ՀԱՌԱՋ, ՄԵՐԹ ԿԳԼՈՐՎԻ ԱՆ, ԲԱՅՑ ՆՈՐԵՆ ԿԱՐՁՐԱՆԱ: ՄԵՐԹ ԿՔԱՆԴԵ, ԲԱՅՑ ՎԵՐՍՏԻՆ ԿԿԱՌՈՒՑԱՆԵ: ԵՎ ՀԱՎԵՏ ԿՏԵՆՁԱ ԻՐ ՄԵՋ ՆՈՐ ՄԱՐԴԸ ԿԵՐՏԵՆ՝ ԱՎԵԼԻ ԿԱՏԱՐՅԱԼ, ԱՎԵԼԻ ԲԱՐԻ, ԱՎԵԼԻ ԱԶԱՏ՝ ՄԵՂՔԻ ԵՎ ԿՈՒՅՐ ԿԻՐՔԵՐՈՒ ԿԱՊԱՆՔՆԵՐԵՆ, ԻՐ ՀԱՅԱՑՔԸ ՀԱՌԱՍ ԴԵՊԻ ԵՐԿԻՔ, ԴԵՊԻ ՏԵՍԻԼՔ ՃԱՐՔԱՆԵՐԸ ՄԵՇ ՀՈՒՅՍԻՆ, ԴԵՊԻ ԼՈՒՅՍ ԱՂՔՅՈՒՐԸ ՀԱՎԵՏԵՆԱԿԱՆ ԿՅԱՆՔԻՆ, ԱՅՐ ՃԱՆԱՊԱՐՁՈՎ ԳՏԵՆԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԿՅԱՆՔԻ ԱՅՍ ԻՍԿ ԱՓԻՆ ԻՄԱՍՏՆ ՈՒ ՆՊԱՏԱԿԸ ԻՐ ԳՈՅՈՒԹՅԱՆ, ԳՏԵՆԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ՀԱՎԱՍԱՐԱՎԵՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ԽԱՂԱՂՈՒԹՅՈՒՆԸ ԻՐ ՀՈԳԻՆԵՆ»:

Քրիստոնեական հավատը և բարոյականը խառնվում են հարության պատգամի և ավետիքի վրա: «ԱՐԴԱՐՆԻ ՔՐԻՍՏՈՍ ՅԱՐԵԱՒ Ի ՄԵՌԵԼՈՑ»: Ամեն քրիստոնյա խղճմտանքի համար պատմական անսոս

վկայություն է և հոգեկան մեծ ճշմարտություն՝ առաքյալի այս փառքը: Քրիստոսի հարության պատմական ճշմարտությունը հիմնաբար է միաժամանակ քրիստոնեական Նիկեյեցու կյանքի և գոյության:

Որքան մխիթարական և սրտապնդող է հարության ավետիքը: Արդարև, կյանքում անխուսափելի է մահը, բնության օրինաչափությունն է ան: Մտնում է մահը ամեն դռնից և դարբասից և վրդովում կյանքի խաղաղությունը, ընտանեկան երջանկությունը: Աշխարհը փոշիի հատիկ է մահվան առաջ: Կույր աչքերով, մահվան գերանդին ձեռքում, ինչպես նրան պատկերացրել է ժողովրդական իմաստությունը, մահը մտնում է կյանքի կանաչ դաշտերի մեջ, հենձում անխնա, չի խնայում ծառ ու ծաղկի, մոր գրկից խլում է երեխային, որբացնում մանուկներին: Դարեր շարունակ մահը ծանր մղձավանջի նման ճեղքել է կյանքի, մարդկային մտածողության և զգացմունքների վրա:

Միայն Քրիստոս հաղթեց մահվան. «ՄԱՀՈՒՄԻ ԶՄԱՀ ԿՈՆԵՍՏ» և մարդկությանն ազատեց մահվան սարսափներից և իշխանությունից: Ո՛ՐԻ է ՄԱՀ, ՅԱՂԹՈՒԹՅՈՒՆ ՔՈՒ, ԵՒ Ո՛ՐԻ ԵՂՈՒՔ, ԽԱՅԹՈՑ ՔՈՒ: Քրիստոնյայի համար գերեզմանով չի վերջանում մարդու կյանքը: Գերեզմանը ունայնության փոս չէ, այլ մի նոր կյանքի նախադուռ, բացված անմահության, հավերժության նոր կյանքի վրա:

Քրիստոնյայի մահը մահ չէ, այլ խաղաղ ու երկար մի նիկեյ, որից նա զարթնելու է, ժառանգելու համար անմահությունը: Որքան մխիթարիչ է հարության ավետիքը տառապող սրտի համար: Քանի՜-փանի՜ մայրեր հողին են հանձնել իրենց սրտի ծաղիկներին: Քանի՜-փանի՜ ծնողները զավակներ վշտահար ընկել են իրենց ծնողների գերեզմանների վրա: Որքան սփոփարար է այդ բոլորի համար յսել Ավետարանի պատգամը: «Ո՛Ր ԼԱՅՔ, ԶԻ՛ ԽՆԴՐԻՔ ԶԿԵՆԴԱՆԻՆ ԸՆԴ ՄԵՌԵՆԱԼՍ»: Կյանքում կա՝ սրանից ավելի սրտապնդիչ մխիթարություն բոլոր նրանց համար, որոնք վաղաժամ հողին են հանձնել իրենց սիրելիներին:

Քրիստոսի հարության ավետիքով Նիկեյեցին իր զավակներին սովորեցնում է՝ «ԱՅՈՒՄԵՆԵԱԼՔ ՅԱՌԵՆԵՆ. ԱՐԻ՛ ՈՐ ՆԵՋԵՍԴ ԵՒ ԿԱՆԿԵՆԱՅ Ի ՄԵՌԵԼՈՑ ԵՒ ԼՈՒՍԱՌՈՐԵՍՑԻ ԶՔԵԶ ՔՐԻՍՏՈՍ»:

Քրիստոսի հարության ավետիքով տոգորված, Պողոս առաքյալ քրիստոնեության ամբողջական փառաբանությունը կենտրոնացնում էր Քրիստոսի հարության ավետիքի և պատգամի վրա: «ԵՐԻ՛ ՔՐԻՍՏՈՍ ԶԻՅԻ՛ ՅԱՐՈՒՅԵԱԼ, ԸՆԴՈՒՆԱՅՆ Է ՔԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆ ՄԵՐ, ԸՆԴՈՒՆԱՅՆ ԵՆ ԵՒ ՀԱՌԱՏՔՆ ԶԵՐ»: Քրիս-

տոսի հարության ավետիքը հավատավոր մարդկության հոգևոր փրկության երաշխիքն է հանդիսանում:

Քրիստոսի հարության ավետիքի ամենաջերմ հավատացողներից մեկն է եղել հուսման ժողովուրդը իր կյանքի փորձով: Քրիստոսը հայ մարդը, Քրիստոսի հրաշափառ հարության դեպքի մեջ միշտ տեսել և տոնել է իր հոգևոր, ազգային, մշակութային վերագարքների տունը: Հայ հավատացյալ ժողովուրդը ապրել, աշխատել և ստեղծագործել է հարության հավատով և ավետիքով:

Քսան երկար դարեր շեն մարել հայ հավատացյալ ժողովրդի հոգուց հարության լույսն ու հավատը: Այսօր անհա իր գերեզմաններից, իր հայրենի անցյալի ավերակներից հարություն է առել հայ ժողովուրդը և հարության գաղափարով գոտեպնդված, ֆայլում է դեպի իր լուսապայծառ ապագան:

Հարության այս սրբազան առավոտուն, ինչպե՞ս ջերմ, ինչպե՞ս իրավ և անկեղծ է հենում, Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի Մայր Տաճարի սրբազան բեմից՝ Ամենայն Հայոց Հայրապետի զատկական սուրբ պատգամը:

«ՀԱՎԱՏԱՑՅԱԼ ԶԱՎԱԿԵՐ ՄԵՐ, ԱՅՍՕՐ, ԵՐԲ ՑՆԾՈՒԹՅԱՄԲ ԿՏՈՆԵՆՔ ՄԵՐ ՏԻՐՈՋ՝ «ՄԻՐՈ ԵՎ ԽԱՂԱՂՈՒԹՅԱՆ ԻՇԽԱՆ»-Ի ՀԱՐՈՒԹՅԱՆ ՄԵԾ ՀԻՇԱՏԱԿԸ, ԱՆԽՈՐՏԱԿ ԼԱՎԱՏԵՍՈՒԹՅԱՄԲ, ԱՆԳԱՄ ՄԸ ԵՎՍ ՈՒՍՏԵՑԵՔ ՄՆԱԼ ՀԱՎԱՏԱՐԻՄ ՄԵՐ ՔՐԻՍՏՈՆԵԱԿԱՆ ԼՈՒՅՍ ՀԱՎԱՏՔԻՆ, ԵՎ ԱՅԴ ՀԱՎԱՏՔԻ ՎԵՄ ՄԱՅՐ ԱԹՈՒ Ս. ԷՋՄԻԱԾՆԻՆ, ՈՒՍՏԵՑԵՔ ՄՆԱԼ ՀԱՎԱՏԱՐԻՄ ԵԿԵՂԵՑԻՆ ԵՎ ԱԶԳԻՆ ՄԻԱՍՆՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԱՆՔԱԺԱՆՆԼԻՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆՈՆԻՆ, ՈՒՍՏԵՑԵՔ ՄՆԱԼ ՀԱՎԱՏԱՐԻՄ ՄԵՐ ԽԱՂԱՂԱՏԵՆՉ ԵՎ ՀԱՅՐԵՆԱՇԵՆ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻ ԳԵՐԱԳՈՒՅՆ ՇԱՀԵՐՈՒՆ, ԵՎ ՀԱՎԱՏԱՐԻՄ ՀԱՄԱՅՆ ԱՇԽԱՐՀԻ ԽԱՂԱՂՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԱԶԳԵՐՈՒ ԲԱՐԵԿԱՄՈՒԹՅԱՆ ԱՍՏՎԱԾԱՌԱՔ ՊԱՏԳԱՄԻՆ:

ԶԱՏԻԿ Է ԱՅՍՕՐ, ՄԵԾ ԿԻՐԱԿԻՆ Է ԱՅՍՕՐ: ԱՅՍՕՐ «ՅԱՐԵԱԻ Ի ՄԵՌԵԼՈՑ ՓԵՍԱՅՆ ԱՆՄԱՀ ԵՒ ԵՐԿՆԱՒՈՐ»:

«ՓԱՒՔ ՀՐԱՇԱՓԱՌ ՅԱՐՈՒԹՅԱՆ ՔՈՏԵՐ»:

ԵՎ ՓԱՒԸ ԲՐԱՇԱՓԱՌ ԲԱՐՈՒԹՅԱՆ ԲՈ, ԺՈՂՈՎՈՐԴ ԻՄ, ԺՈՂՈՎՈՐԴ ԲԱՅՈՅ:

